

Bestuursakkoord

**Aanpak
Huiselijk geweld en Kindermishandeling**

Caribisch Nederland

2021 – 2024

Opzet bestuursakkoord

In dit bestuursakkoord zijn de ambities, prioriteiten, samenwerking en afspraken voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland opgenomen. De afspraken worden concreet uitgewerkt in afzonderlijke werkplannen. Deze vormen een onlosmakelijk onderdeel van dit bestuursakkoord.

Met de ondertekening van dit bestuursakkoord maken partijen afspraken, onderschrijven deze en gaan ze ermee akkoord elkaar bestuurlijk te kunnen aanspreken op de naleving van de gemaakte afspraken.

Dit bestuursakkoord wordt gesloten tussen:

1. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, handelend als bestuursorgaan, hierna te noemen: 'VWS', te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) de heer P. Blokhuis;
2. Het openbaar lichaam Bonaire, waarvan de zetel is gevestigd te Kralendijk, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de verantwoordelijke gedeputeerde, mevrouw N.S. den Heyer;
3. Het openbaar lichaam Sint Eustatius, waarvan de zetel is gevestigd te Oranjestad, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de waarnemend gezaghebber, de heer M.L.A. van Rij¹;
4. Het openbaar lichaam Saba, waarvan de zetel is gevestigd te The Bottom, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de gezaghebber de heer J.G.A. Johnson.

De openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba gezamenlijk worden hierna genoemd: 'openbare lichamen'.

¹ Regeringscommissaris handelende ingevolge artikel 3 lid 1 van de Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius

Preambule

Iedereen heeft het recht om te leven en op te groeien in een veilige thuissituatie. De situatie rond huiselijk geweld en kindermishandeling op Caribisch Nederland is in verschillende rapporten aan de orde gesteld.² Uit deze rapporten blijkt dat huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland een wezenlijk en veelvoorkomend probleem is.

De openbare lichamen en VWS zijn eensgezind in hun ambitie om de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling verder te versterken. In het bestuursakkoord van 2017-2020 zijn de eerste stappen hiertoe gezet. De partijen willen deze inzet continueren, versterken en borgen. Als vervolg op bestuursakkoord 2017-2020 wordt hiertoe een nieuw bestuursakkoord gesloten (hierna: het bestuursakkoord). Dit bestuursakkoord legt de gezamenlijke doelstellingen en ambities vast voor de periode 2021-2024 en werkt concrete afspraken rondom samenwerking, financiering en monitoring uit.

Op 1 maart 2016 is voor Europees Nederland het Verdrag inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul) in werking getreden. Dit verdrag is nog niet geratificeerd voor Caribisch Nederland.³ Ten tijde van het bestuursakkoord 2017-2020 zijn de eerste stappen gezet door de openbare lichamen en VWS voor het versterken van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland. GREVIO – de instantie die toeziet op de uitvoering van het Verdrag – juicht toe dat er in Caribisch Nederland stappen zijn gezet die nodig zijn voor de medegelding van het Verdrag van Istanbul in Caribisch Nederland.⁴ Het bestuursakkoord en de bijbehorende maatregelen moeten leiden tot het verder toewerken naar medegelding van dit Verdrag in Caribisch Nederland.

Daarnaast is bij het opstellen van dit bestuursakkoord specifiek voor de aanpak van kindermishandeling naar het rapport 'Situatieanalyse van kinderen en jongeren in Caribisch Nederland' van Unicef uit 2019 gekeken. Unicef gaat in haar rapport in op de geconstateerde knelpunten die de verwezenlijking belemmeren van het recht van elk kind om beschermd te worden tegen alle vormen van geweld, mishandeling en verwaarlozing. De aanbevelingen die Unicef op dit vlak doet, worden meegenomen in de uitvoering van het bestuursakkoord.

De uitwerking van de in dit bestuursakkoord overeengekomen ambities worden geconcretiseerd in werkplannen. De openbare lichamen, het ministerie VWS zullen in deze werkplannen voortbouwen op hetgeen reeds in gang is gezet om huiselijk geweld en kindermishandeling tegen te gaan. Waar relevant zal het ministerie van Justitie en Veiligheid aansluiten op deze werkplannen. Hierbij dient rekening gehouden te worden met:

- *zo breed mogelijke definities*
Dit akkoord beslaat elke vorm van huiselijk geweld⁵ en kindermishandeling⁶, waaronder (getuige zijn van) lichamelijke en/of psychische verwaarlozing, mishandeling en seksueel misbruik.
- *eilandspecifieke omstandigheden*
De problematiek en de benodigde aanpak en maatregelen, verschilt per eiland. Waar dienstig en mogelijk zal er boveneilands en/of met andere landen in het Koninkrijk worden samengewerkt;

² Meest recent: Situatieanalyse kinderen en jongeren in Caribisch Nederland, UNICEF 2019.

³ Het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld is algemeen bekend als het Verdrag van Istanbul. Het is een [mensenrechtenverdrag](#) van de [Raad van Europa](#) (RvE) tegen [geweld tegen vrouwen](#) en [huiselijk geweld](#). Op 1 maart 2016 is het Verdrag voor Nederland van kracht geworden.

⁴ GREVIO's evaluatierapport inzake wettelijke en andere maatregelen om uitvoering te geven aan de bepalingen van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (het Verdrag van Istanbul), 2019

⁵ Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer gepleegd is. Deze kring bestaat uit (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden. De term 'huiselijk geweld' verwijst naar de relatie tussen pleger en slachtoffer en staat los van de locatie waar het geweld plaatsvindt. Het gaat bij huiselijk geweld om lichamelijke, seksuele en psychische vormen van geweld. Ook kindermishandeling valt onder huiselijk geweld, voor zover dit door iemand uit de huiselijke kring wordt gepleegd.

⁶ Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

- *bestaande structuren en netwerken*
Van belang is dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij al in gang gezet beleid, zoals op het gebied van veiligheid, hulpverlening, preventie en bestaande structuren, voorzieningen en netwerken;
- *de samenhang met andere sociale problematiek*
Bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling gaat het om complexe vraagstukken die nauw samenhangen met uiteenlopende risicofactoren in gedragingen, omstandigheden of kenmerken die de kans op huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen vergroten. Hierbij kan gedacht worden aan armoede, schulden, immigratie, huisvesting, werkgelegenheid, psychische problematiek en middelengebruik. Daarnaast moet men rekening houden met cultureel gerelateerde opvoedpatronen waarin huiselijk geweld en kindermishandeling veelvuldig geaccepteerd wordt. Om de investering in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling daadwerkelijk tot een structurele verbetering van de situatie in Caribisch Nederland te laten leiden, moet ook op deze terreinen vooruitgang geboekt worden. Partijen zetten zich ook hiervoor in.

Doelstelling en prioriteiten

Het doel van het bestuursakkoord is om te komen tot een volwaardige en duurzame aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling op Bonaire, Sint Eustatius en Saba zoals ingezet is met het bestuursakkoord 2017-2020.

Het Verdrag van Istanbul heeft betrekking op alle schakels in de ketenaanpak van huiselijk geweld: voorlichting, preventie, signaleren, interveniëren, hulpverleners, nazorg bieden en strafrechtelijke aanpak van plegers. Om te kunnen voldoen aan de eisen van het Verdrag van Istanbul is derhalve een brede aanpak nodig. Ook vraagt het om samenwerking tussen de hulpverleningsketen en de justitieketen.

Op basis van eerdergenoemde rapporten en van hetgeen reeds in gang is gezet, komen VWS en de openbare lichamen in 2021-2024 overeen de volgende prioriteiten te benoemen:

- **Preventie** gericht op bewustwording en voorlichting rondom het thema huiselijk geweld en kindermishandeling;
- **Deskundigheidsbevordering** van de betrokken professionals op de eilanden;
- **Het versterken van de hulpverlening en van samenwerking in de keten** waaronder de veilige opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling en de samenwerking tussen zorg-, politie en justitiepartners om de cirkel van geweld voor slachtoffers en plegers te doorbreken;
- **Een goed functionerende laagdrempelige meldstructuur** voor professionals en burgers voor het verkrijgen van advies over en voor het melden van (vermoedelijke) situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- **Een juridisch kader** waarin bestaande wet- en regelgeving in Caribisch Nederland met betrekking tot de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling waar nodig wordt aangevuld ter bevordering en ondersteuning van de bovenstaande prioriteiten.

Samenwerking en verantwoordelijkheidsverdeling

Per prioriteit worden de verantwoordelijkheden verschillend belegd. Het per prioriteit beleggen van de verantwoordelijkheid bij VWS en/of de openbare lichamen laat onverlet de verantwoordelijkheid van de diensten die onder de verantwoordelijkheid van een van de partijen ressorteert. Het welslagen van dit akkoord vergt nauwe samenwerking tussen de partijen bij dit akkoord en de diensten die onder hun verantwoordelijkheid ressorteren.

- **Preventie en deskundigheidsbevordering** zijn lokale aangelegenheden die onder verantwoordelijkheid van de openbare lichamen uitgevoerd worden. Op lokaal niveau wordt bezien op welke wijze aan deze onderdelen vorm wordt gegeven en wat daarvoor nodig is. De openbare lichamen bekijken welke thema's specifieke aandacht behoeven, zoals intergenerationele overdracht, ouderenmishandeling of uitbuiting.

De openbare lichamen stellen zich tot doel om, mits de lokale behoeften dat toelaten, samen te werken bij het organiseren van activiteiten en de ontwikkeling van voorlichtings- en trainingsmateriaal. De rol van VWS zal met name bestaan uit het beschikbaar stellen van middelen.

De aanbeveling vanuit Unicef dat de openbare lichamen met steun van het ministerie van VWS aangemoedigd wordt om een nulmeting uit te voeren naar hoe de samenleving kijkt naar huiselijk geweld en kindermishandeling kan hierin meegenomen worden. De nulmeting kan bijdragen aan een effectieve opzet van bewustwordingscampagnes en deskundigheidsbevordering. VWS zal indien daar behoefte aan is vanuit de openbare lichamen, actief kennis beschikbaar stellen.

VWS zal waar mogelijk en nodig de openbare lichamen ondersteuning bieden in deskundigheidsbevordering die CN-breed ingezet kan worden, zoals de bevordering van deskundigheid in gespreksvoering met mishandelde kinderen.

- Het **versterken van de hulpverlening en van de keten** om de cirkel van geweld voor slachtoffers en plegers te doorbreken.

VWS is stelselverantwoordelijk voor jeugdzorg in Caribisch Nederland en voert tevens de tweedelijns jeugdzorg en kinderbeschermingsmaatregelen uit. Daarnaast is VWS verantwoordelijk voor de uitvoering voor de publieke zorgverzekering. Onder deze verantwoordelijkheid werkt VWS aan de zorg om de cirkel van geweld bij minderjarigen te doorbreken.

Naast deze verantwoordelijkheid heeft VWS een samenwerking met het ministerie van JenV en SZW op rijksniveau op de aanpak huiselijk geweld dat ingebed is in het Zorg- en Veiligheidshuis. Er worden afspraken gemaakt met de openbare lichamen om de continuïteit van Zorg- en Veiligheidshuis te borgen na afloop van de subsidie van het Rijk.

Om de samenwerking verder te versterken zal VWS zich inzetten om met de ambtelijke werkgroep thematische sessies in te richten met andere ministeries over complexe vraagstukken die nauw samenhangen met de risicofactoren van huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals intergenerationele overdracht, armoedebestrijding en huisvesting.

De overdracht van de eerstelijns jeugdzorg op Saba en St. Eustatius naar de openbare lichamen en de opzet van een eerstelijns clusterorganisatie op Bonaire zorgt ervoor dat de openbare lichamen werken aan de integrale samenwerking waar slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling terecht kunnen voor ondersteuning. Het opzetten van een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling door de openbare lichamen op de BES-eilanden zal mede zorgdragen voor een versterking in de samenwerking binnen de keten om de cirkel van geweld te doorbreken.

De veilige opvang van slachtoffers van huiselijk geweld wordt verder geprofessionaliseerd en verbeterd. Op Bonaire is er onder verantwoordelijkheid van het openbaar lichaam een vrouwenopvang opgestart. Op Saba en St. Eustatius worden commerciële verblijfplekken door het openbaar lichaam ingezet voor de veilige opvang van slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling. St. Eustatius en Saba werken verder aan een structurele mogelijkheid voor een opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het ministerie van VWS en de openbare lichamen monitoren gezamenlijk of deze opvangmogelijkheden toereikend zijn.

In het kader van het versterken van de samenwerking binnen het Koninkrijk der Nederlanden op het terrein van aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling zal VWS in 2021 opnieuw een werkconferentie 'No Mas No More' financieren waar het delen van kennis en ervaring tussen de landen van het Koninkrijk der Nederlanden centraal zal staan. VWS zal bevorderen dat deze werkconferentie tweejaarlijks plaatsvindt en stelt hiertoe middelen beschikbaar. (In combinatie met conferentie kinderrechten van de interlandelijke taskforce)

Een concrete uitkomst van deze werkconferentie is het project inter(ei)landelijke opvang dat in juli 2020 is gestart. Het doel van dit project is het mogelijk maken om gestructureerd (vrouwelijke) slachtoffers van huiselijk geweld die in een onveilige situatie zitten, op te vangen op een ander (ei)land dan het (ei)land waar het slachtoffer woont. Om de inter(ei)landelijke opvang van slachtoffers op gestructureerde wijze vorm te geven, bekostigt het ministerie van VWS een projectleider om dit project vorm te geven.

- **Een goed functionerende laagdrempelige meldstructuur** voor professionals en burgers voor het verkrijgen van advies over en voor het melden van huiselijk geweld en kindermishandeling.

De openbare lichamen zijn verantwoordelijk voor de aanwezigheid van **een laagdrempelige meldstructuur** voor professionals en burgers om het melden van huiselijk geweld en kindermishandeling mogelijk te maken. Vanwege de kleinschaligheid van Saba en St. Eustatius zal er op deze eilanden gekeken worden naar een samenwerking om een gezamenlijk laagdrempelige meldstructuur op te zetten.

Voorts zijn de openbare lichamen verantwoordelijk voor de implementatie van het stappenplan melden huiselijk geweld en kindermishandeling bij de lokale organisaties. VWS draagt zorg voor voldoende oplage van de juridische handreiking, de Engelse vertaling ervan en zo nodig zorgdragen voor aanvullende trainingen zoals train-de-trainer of opfrustrainingen. De aanmoediging van Unicef om onderzoek te doen naar een kindcheck binnen het stappenplan melden huiselijk geweld en kindermishandeling wordt hierin meegenomen.

- **Een juridisch kader.** Onder verantwoordelijkheid van het ministerie VWS zal er samen met het ministerie JenV worden toegewerkt naar een versterking van het **juridisch kader** in de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit gebeurt op basis van de analyse die samen met het ministerie van JenV in 2020 is gemaakt over de wijze waarop en de mate waarin de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling verder van een wettelijke basis wordt voorzien.

VWS werkt samen met het ministerie van JenV toe naar een wetswijziging van het Burgerlijk Wetboek BES waarin beschreven staat dat onder verzorging en opvoeding ook de verantwoordelijkheid ligt dat kinderen opgroeien zonder dat er enige vorm van geestelijke, lichamelijke of enige andere vernederende behandeling wordt toegepast. Vanuit het oog op preventie ten aanzien van de wetswijziging, zal VWS in samenspraak met JenV en de openbare lichamen hierover communiceren op de eilanden om tot een effectieve implementatie van het wetsvoorstel te komen.

Werkplannen

De prioriteiten worden door de openbare lichamen conform de hierboven bedoelde verantwoordelijkheidsverdeling in werkplannen uitgewerkt. De werkplannen worden per jaar opgesteld en zijn uiterlijk in oktober voorafgaand aan het startende jaar gereed. De concept werkplannen en bijbehorende begrotingen worden als projectvoorstellen aan VWS verzonden en door VWS geaccordeerd en gefinancierd. Ook VWS zal een werkplan opleveren binnen de gestelde termijn en dit afstemmen met de eilanden.

In de werkplannen voor de jaren 2021, 2022, 2023 en 2024 staan, rekeninghoudend met eilandspecifieke omstandigheden:

- de beoogde resultaten;
- activiteiten die al in gang gezet zijn;
- nieuwe maatregelen en activiteiten;
- de samenwerkingspartners;
- een planning met mijlpalen;
- wijze van monitoren van projecten en activiteiten;
- benodigde financiële middelen, inclusief de eigen bijdrage.

De openbare lichamen zullen veldpartijen, de diensten die onder hun verantwoordelijkheid ressorteren en andere samenwerkingspartners betrekken bij de opstelling van de werkplannen.

De finale werkplannen worden door de openbare lichamen onderling gedeeld om de onderlinge samenhang en mogelijke samenwerking te bevorderen.

Financiering

Voor de periode 2021-2025 worden voor de uitwerking van de prioriteiten in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling middelen beschikbaar gesteld.

Ten behoeve van de uitvoering van de taken op het terrein van de huiselijk geweld en kindermishandeling is voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba voor de periode 2021 tot en met 2024 een meerjarige bijzondere uitkering⁷ vastgesteld op \$1.800.000⁸ volgens de volgende verdeling per afzonderlijk jaar: Bonaire \$ 990.000, St. Eustatius \$ 450.000 en Saba \$ 360.000. De openbare lichamen zijn verantwoordelijk om deze bijzonder uitkering op te nemen in hun eigen jaarrekening. Het definitieve budget wordt vastgesteld en verstrekt aan de hand van de begroting die vastgesteld is in het bestuursakkoord en aan de hand van de ingeleverde werkplannen.

De verdeling van de beschikbare middelen tussen de openbare lichamen geschiedt volgens de afspraken die in het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen op 11 oktober 2012 zijn gemaakt. De zogenoemde CN-sleutel geldt als uitgangspunt. De CN-sleutel houdt in dat de helft van de bedragen wordt verdeeld naar rato van inwoners en de andere helft gelijkelijk over de drie openbare lichamen. Dit betekent dat Bonaire recht heeft op circa 55%, Sint Eustatius 25% en Saba 20% van het bedrag. Deze verdeling bewerkstelligt dat de openbare lichamen een evenredige aanspraak hebben op het totale budget dat jaarlijks beschikbaar wordt gesteld.

Ten aanzien van de prioriteiten die onder regie van VWS opgepakt worden, zal er €75.000 gereserveerd worden.

⁷ De volgende regelgeving is in ieder geval van toepassing op de bijzondere uitkering: Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba Artikel 92, lid 2, sub D
⁸ \$1.800.000 (+/- 1.600.000 euro)

Waar mogelijk en nodig worden investeringen in andere beleidsterreinen die samenhangen met eerder genoemde prioriteiten verbonden met de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierbij kan gedacht worden aan de versterking van bestaande organisaties, armoedebestrijding, (seksuele) weerbaarheid van jongeren, zorg, sport, jeugdhulpverlening enzovoorts.

Monitoring en overlegstructuur

Er wordt een ambtelijke werkgroep met de openbare lichamen ingesteld onder voorzitterschap van VWS. Deze werkgroep zal minimaal ieder kwartaal overleggen. Doel van de werkgroep is om gezamenlijk en periodiek de voortgang van de werkplannen en van belang zijnde ontwikkelingen te bespreken. Daar waar dit het ministerie van Justitie en Veiligheid raakt, zullen zij op uitnodiging van het ministerie van VWS aansluiten bij de overleggen van de ambtelijke werkgroep.

Om inzichtelijk te maken waar men staat met de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland, kan monitoring de impact van deze aanpak op de levens van de betreffende mensen in beeld brengen. Monitoring kan een bijdrage leveren aan de aanpak in Caribisch Nederland en het daarbij zichtbaar maken van lokale en Caribisch Nederland brede resultaten op zowel uitvoeringsniveau als wel op beleidsniveau.

Unicef heeft binnen het BES-programma aandacht voor het onderdeel monitoring en evaluatie. Samen met andere internationale organisaties heeft Unicef expertise ontwikkeld in het inrichten van monitoringskaders. Een onderdeel van het BES-programma van Unicef is een 'results based management' training die aangeboden wordt aan de openbare lichamen. Om ervoor te zorgen dat ministeries en de openbare lichamen dezelfde taal spreken, zal er gekeken worden naar de mogelijkheid om de ambtelijke werkgroep en de beleidsmedewerker(s) van het ministerie van VWS deel te laten nemen aan deze training.

Ondertekening

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Datum: 1 december 2020

De heer P. Blokhuis

Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Ondertekening

Het Openbaar Lichaam Bonaire

Datum: 14 december 2020

Mevrouw N.S. den Heyer

Gedeputeerde

Ondertekening

Het Openbaar Lichaam Sint Eustatius

Datum: 7 december 2020

De heer M.L.A. van Rij

Regeringscommissaris

Ondertekening

Het Openbaar Lichaam Saba

Datum: 7 december 2020

De heer J.G.A. Johnson

Gezaghebber